

De Kroetwusj

Colofon

DE KROETWUSJ

Wordt uitgegeven door het IVN Elsloo en is bestemd voor leden en donateurs. Dit verenigingsblad verschijnt 4 x per jaar en wordt samengesteld door Nel de Geus en Margriet Roberts.

Uw inbreng kan worden gezonden naar Stationsstraat 188, 6181 AM Elsloo; nelladegeus@gmail.com; en margriet.roberts49@gmail.com

Bestuurssamenstelling:

Voorzitter: Remi Diris
Secretaris: Frans Stassen
Penningmeester: Martin Meulenberg
Bestuurslid: John den Braber
Plv. voorzitter: Chris Wolthuis
Plv. secretaris: Harrie Lemmens
Secretariaat: Postbus 575, 6180 AB Elsloo
Tel. 046 – 437 2744
Website: www.ivn/afdeling/ivn-elsloo
Beheer: Henk Jacobs
FaceBook: "IVN Elsloo"
Beheer: Angélique Diris

Werkgroepen:

Botanische tuin: Wiel Lemmerling
Vogels: Bert Heijnen
Excursies: Hub de Rooy
Dia-avonden: Chris Wolthuis / Martin Meulenberg
Dassen: Remi Diris
Jeugd: Wendy Dassen

Uitgifte

De volgende Kroetwusj wordt uitgegeven in juni 2021

Kopij inleveren voor 15 mei 2021

Redactie en vormgeving: Nel de Geus; Margriet Roberts

Verantwoording:

De redactie is niet aansprakelijk voor de inhoud van ingezonden artikelen en brieven. De redactie heeft het recht om ingezonden stukken niet te plaatsen. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden teksten aan te passen met als doel de leesbaarheid te vergroten. Een volledige verantwoording is te verkrijgen bij de redactie.

Foto's van de schrijvers indien niet anders vermeld

Foto cover: Pierre Reubsaet:

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Van de redactie	4
Van de bestuurstafel	5
Nestkastcontrole	9
Struinen rondom Catsop	12
Opruimactie	15
Natuurlijk Maastricht	16
Biografie Olaf Op den Kamp	19
Opnieuw plaatsen bord passage	23
Schone rivieren	25
Nestkasten voor vogels	26
Winterakoniet	27
Waarnemingen	29
Mezen	34
Impressies	35
Jaarprogramma Excursiewerkgroep	36
Jaarprogramma Vogelwerkgroep de Wouw	37
Voor het geval dat.....	38

*Er blijft van alles achter op de oevers van de Maas... zie bl.25
Foto: Nel de Geus*

Van de redactie

Een nieuw jaar, een nieuw geluid? Dat wordt nog afwachten. De corona-maatregelen duren bij het samenstellen van dit eerste nummer van de Kroetwusj in 2021 nog voort. De agenda is nog steeds leeg... Voor informatie over activiteiten verwijzen wij dan ook naar de website van afdeling Elsloo van IVN.

Dankzij actieve leden is dit nummer toch goed gevuld. Dank daarvoor. Leuk zijn ook de vele waarnemingen van leden. Blijf deze insturen!

We hopen op een mooie lente na de wat sombere en onverwacht koude winter.

Een nieuwe lente, een nieuw geluid? Wie weet...

We hebben al 2 jaar de busreis en de lezingen van Olaf Op den Kamp moeten missen. Intussen heeft hij i.s.m. ruim 25 auteurs een nieuw boek gepubliceerd dat we graag onder jullie aandacht willen brengen op pag. 16. Voor de nieuwe leden die Olaf nog niet kennen staat op pag.19 een uitgebreide biografie.

Overal worden foutjes gemaakt.

Erratum:

In nummer 4 van 2020 van de Kroetwusj zijn we het artikel van Bert Heijnen vergeten te vermelden in de inhoudsopgave. Bij deze.

Van de bestuurstafel

Remi Diris (voorzitter)

Verhaal van mijn kinderen tegen hun kleinkinderen:

“Vroeger, aan het begin van de 21e eeuw, toen hadden we een virus dat over de hele wereld heerste en heel veel mensen heel erg ziek maakte en zelfs regelmatig tot de dood kon leiden. Daarom moest iedereen heel ver van andere mensen wegblijven, en je mocht niemand aanraken. Zelfs niet je ouders als je daar op bezoek ging; vaak werd er alleen maar buiten het raam naar elkaar gezwaaid. En je moest iets voor je gezicht dragen, want zo kon jij niet ziek worden en wellicht ook anderen niet ziek maken. Na bijna een jaar was het zo erg, dat we ook 's avonds niet meer de deur uit mochten, dat heette een 'avondklok'. En hield je je ergens niet aan, dan kreeg je een flinke boete. Maar toen kwamen er eindelijk de vaccins. Iedereen kreeg een prik en alles was weer zoals eerst.”

Maar goed, ik loop een klein beetje op de zaken vooruit, zover zijn we nog niet. Als medewerkster van Buurtzorg heeft mijn vrouw Angélique haar prikken al gehad, nu ik nog, maar dat gaat gezien mijn leeftijd (55) nog wel even duren. Weet u wat, we gaan ons focussen op het IVN, dat is veel leuker.

Gebeurt er eigenlijk nog wel iets? Ja hoor. De leden van de vogel- en dassenwerkgroep gaan op pad en monitoren/rapporteren/enz. als altijd. Groot verschil met voorheen is dat dit hoofdzakelijk individueel wordt uitgevoerd.

De tuin ligt er prima bij en deze koude wintermaanden worden noestig gebruikt om de nog ontbrekende

planten en zaden te bestellen. Heeft u bijvoorbeeld als eens gehoord van knolsteenbreek, blauw walstro of zeekool? Hopelijk kunnen we komend jaar vol verwondering kijken naar al het moois dat de tuinwerkgroep ons weer weet voor te schotelen.

Afgelopen jaren hebben wij als IVN Elsloo bij de gemeente Stein aangedrongen op meer fauna-vriendelijk maai-beheer en de aanleg van bloemenweides ten behoeve van de insectenwereld. Dit alles blijkt niet aan dovemansoren gericht te zijn geweest. Een mooi resultaat is de grote wei langs de Steinderweg. Vorig jaar hebben wij de gemeente met een stevige afvaardiging vanuit onze club geadviseerd ten behoeve van de inrichting van dit veld. Ondertussen zijn op beide kopse kanten al bomen gepoot en is het de bedoeling dat de rest van het veld hoofdzakelijk uit bloemen en kruiden zal bestaan.

Maar hier houdt het met de bloemenweides niet bij op. Eind januari werd ik benaderd door gemeente Stein, wat wij vonden van meer bomen/struiken/bloemen naast de weg? Men heeft enkele veldwegen (welke precies, daar komen we in een andere Kroetwusj op terug, als het meer concreet is geworden) aangewezen, waarlangs bomen en struiken worden gezet, en langs één zeer lange veldweg komt zelfs een permanent bijenlint te liggen, een 2 meter brede strook met inheemse wilde bloemen. Onze eigen Pierre Reubsat (wilde bloemenperken) en Jos Goossens (imker, insecten) zijn namens IVN Elsloo bij dit initiatief betrokken.

Heel iets anders. In november vorig jaar werden wij gewezen op een landelijk verspreidingsonderzoek van de bever. We hebben hier via een interne nieuwsbrief kond

van gedaan, met als resultaat een aardige groep van zeer enthousiaste vrijwilligers. Ik zal een lang verhaal kort maken: de bever-regiocoördinator Zuid-Limburg (toevallig woonachtig in Catsop) was zo enthousiast over de grote interesse vanuit ons dorp en onze club, dat we besloten hebben hiervoor een aparte werkgroep voor op te richten: de beverwerkgroep. De bever-regiocoördinator (Jan Franssen) heeft zich bereid verklaard om als nieuw lid van IVN Elsloo als kartrekker voor deze groep te gaan functioneren.

Hele bomen gaan om!

Foto: Nel de Geus

De taken van deze werkgroep zijn overigens gedeeltelijk van een andere aard dan de meeste andere werkgroepen. Want hoe mooi en lief een bever er ook uit moge zien, het dier kan ook heel grote schade aanrichten, welke tijdig op de juiste plekken dient te worden gemeld. Maar van de andere kant: ziet de bewondering uit de ogen van de kinderen, als ze bij een rondleiding voor de eerste keer naast zo'n enorm grote takkenburcht staan, wetende dat de ingang naar die huppel ergens daar onder water ligt? Of de verbazing bij een omgeknaagde boom en al die spaanders op de grond, wat

hebben die dieren toch voor tanden? Mocht er nou iemand zijn die denkt van: *'oepe, dat is leuk, daar wil ik wel aan meedoen'*, dan kan dat natuurlijk, er zijn nog meer dan genoeg stoeltjes. Geef mij (of een ander lid van bestuur/kartrekkers) maar een seintje, dan komt dat goed.

Overigens, mocht de otter zich hier gaan laten zien, dan zal deze werkgroep zich ook hiermee bezig gaan houden.

En nu naar het slotwoord toe.

Voor u ligt de 1^e Kroetwusj van 2021. We zitten nog middenin een avondklok, bijna alle winkels en restaurants zijn nog gesloten en het vaccineren komt nog maar langzaam op gang. Laat ons hopen dat de situatie, tegen de tijd dat u de 2^e Kroetwusj van 2021 leest, er een stuk op vooruit is gegaan!

Speenkruid

Foto: Pierre Reubsaet

Nestkastcontrole 2020: 30 oktober en 13 november

Team Vogelnestkastonderhoud: Nol, Jo, Thieu, Peter

Ook dit jaar hebben de nestkasten een grondige schoonmaakbeurt en visuele controle gehad.

Op 30 oktober zijn we om 9.00 uur gestart om de kasten in de tuin, parkeerplaats en de kasten achter het infobord over het park te controleren. In de tuin 15, op de parkeerplaats 5 en na het infobord 2 kasten.

Tijdens deze controle zijn twee slechte nestkasten vervangen.

In de tuin was de nestkast van de grote bonte specht bewoond door de specht zelf.

De meeste nestkasten in de tuin waren bewoond (4 niet) geweest door koolmezen of pimpelmezen.

In de nestkast van de grauwe vliegenvanger lag grof nestmateriaal. In nestkast 7 lagen drie dode vogeltjes. (koolmees of pimpelmees)

Tijdens de controle kunnen we alleen vaststellen of ze waren bewoond maar niet het aantal eieren of jongen. Enkele kasten waren wel twee keer bewoond geweest; dit was te zien omdat er een tweede nest op het eerste is gemaakt.

Van de nestkasten op de parkeerplaats was een nestkast niet bewoond. De vleermuiskast hebben we niet intensief gecontroleerd; wel vermoeden we dat ze uitgevlogen zijn.

Dood vogeltje in nest

Op 13 november hebben we de nestkasten langs de Oostelijke Kanaalweg (14) en langs de vijver vanaf de stalen vlonder tot het begin van de vijver gecontroleerd. Ook hier waren de meeste kasten bewoond geweest door koolmezen of pimpelmezen.

Nestkast 21 vertoonde sporen van uitwerpselen langs de buitenkant van de kast. Het vermoeden is dat een torenvalk deze nestkast gebruikte als rustplaats. In nestkast 24 van de grote bonte specht heeft deze hier ook zijn jongen grootgebracht.

De nestkasten langs de vijver (9) waren ook merendeels bewoond. Twee holenduifkasten waren bewoond door de holenduif zelf; de andere kasten door koolmees of pimpelmees. Drie nestkasten waren niet bewoond. Enkele kasten waren bewoond door de hoornaar.

Nestkast 35: deze hing aan de plataan die in het water was gevallen in 2019. Nu hebben we de nestkast opgehangen aan boom 003; deze staat enkele meters verder waar de plataan heeft gestaan.

Nestkast 41 (boomklever/-kruiper) is vervangen omdat deze erg slecht was.

De nestkasten aan de andere kant van de vijver (42-45): hiervan was nestkast 43 niet bewoond.

Nestkast 42/44 (holenduif/mandarijneend) was bewoond door een koolmees.

De hoornaar heeft ook in 44 en 45 gezeten.

De bosuilen kasten (0 en 87) zijn niet gecontroleerd. Tijdens mijn wandelingen kijken we regelmatig naar de kasten of er geen bijzonderheden zijn, onder andere aanvliegsporen.

We hadden goede afspraken kunnen maken met de weergoden: ze waren ons goed gezind.

*In nestkast grauwe vliegenvanger.
Een nest met een ruwe structuur.*

Struinen rondom Catsop

Henk Jacobs

Bij wandelingen in ons mooie buitengebied zien we regelmatig vuil en troep in de berm. Toen Theo Daamen dan ook voorstelde om ons niet alleen te ergeren maar er ook wat aan te doen, was iedereen van de das-senwerkgroep er wel voor te porren om de handen uit de mouwen te steken.

Zo gezegd en zo gedaan, en op zaterdagmorgen 12 december staan negen leden van de werkgroep paraat aan het begin van de Eykskensweg, tussen Catsop en Geulle. Theo Daamen heeft gezorgd voor handige knijpers, oranje hesjes, vuilniszakken en handschoenen. Allemaal geleverd door de gemeente, bedankt voor de prettige medewerking! Jo Vaessen had de kruitwagens van stal gehaald voor het verzamelen van de volle zakken. De taken worden vlotjes verdeeld en we gaan in koppeltjes aan de slag. Ons struingebied zijn de veld-wegen rondom Catsop.

We beginnen meteen te oefenen op onze verzamelplek, het wemelt er van de ballonnetjes. Wat is hier aan de hand? Een kinderfeestje ... stiekeme viering van 50 jaar IVN met een ballonnenactie .... of een hangplek van lachgas snuivende jeugd? We vrezen het laatste, de volgende dag lag het weer vol.

We gaan op weg. Het was best wel een belevenis, zo speurend en turend tussen het gras, de struiken en over de kanten van de holle wegen. Normaal zoeken we dassensporen, maar nu stukjes plastic, lege flesjes en meer van dat spul. Met de knijper vissen we feilloos een leeg blikje tussen de struiken uit, een sigarettenpeuk in de berm en dan in de steeds zwaarder wordende vuilniszak mikken. Een goede oefening voor de fijne motoriek. Iets voor thuis, voor het oprapen van het speelgoed van de kids.

Nu blijkt ook de kracht van teamwork, wat de een over het hoofd heeft gezien pikt de ander op. De oogst van anderhalf uur struinen: blikjes, peuken, plastic, flessen en de rest kunt u zelf wel verzinnen. Wat opvalt zijn nog niet aangebroken bierflessen, is toch doodjammer, hoe haal je het in je hoofd. Er wordt gebabbeld, gelachen, gewerkt. De nodige auto's en fietsers passeren ons, we krijgen complimenten, daar alleen al zou je het voor doen. Ze zwaaien beleefd naar al die oranje hesjes, zich afvragend wat hier aan de hand is ..... een taakstraf?

Koffiepauze

Na gedane arbeid is het tijd voor spijs en drank. Kersverse opa en oma Theo Daamen en Digna Odekerken hebben gezorgd voor koffie, thee en bijpassende cakes. Dat gaat er wel in; dank voor deze traktatie. Terugkijkend was het een gezellige, nuttige en geslaagde activiteit. Dit smaakt naar meer.

Het resultaat na al het werk. Complimenten!

Opruimen zwerfafval

Pierre Reubsaet

In navolging van de opruimactie die we in Catsop gedaan hebben (zie verslag van Henk) heb ik me bij de gemeente aangemeld als zwerfafval prikker voor een gedeelte van

Catsop. Ik neem de Veestraat, Aan de Gellik, Sieken-
daal (tot aan de gemeentegrens met Beek) Hokkelder-
weg en Achter de Weide als opruimgebied.

4 Weken na onze IVN- opruimactie ben ik genoemde straten nagelopen en zie hierbij het resultaat. Jammer dat het moet, maar ik heb wel leuke reacties gekregen.

Aan het werk!

Natuurlijk Maastricht

Compacte stad in een weids landschap

Olaf Op den Kamp

Begin december verscheen bij de Stichting Natuurpublicaties Limburg een nieuw boek met als titel 'Natuurlijk Maastricht, Compacte stad in een weids landschap'. Dit boek is geschreven door ruim 25 auteurs en stond onder redactie van Gerard Majoor, Olaf Op den Kamp, Tineke de Jong, Maurice Martens en Roy Erkens. In deze uitgave komen diverse aspecten van de natuur in de gemeente Maastricht aan bod, van de Sint-Pietersberg met de ENCI-groeve en de grindgaten bij de Pietersplas in het zuiden tot het Rivierpark Maasvallei en de landgoederenzone in het noorden. Het boek begint met algemene inleidingen op de geologie, historisch natuuronderzoek in Maastricht, de historie van het landschap en de natuur in de stad. In de overige 21 hoofdstukken wordt middels laagdrempelige, maar gedegen geschreven teksten informatie over de natuurgebieden in de gemeente Maastricht gegeven. Twee hoofdstukken beschrijven op historisch geografische wijze het terrassenlandschap ten westen en ten oosten van Maastricht. Ruim aandacht is er voor de 4 natuurlijke waterlopen die Maastricht rijk is, de Maas, de Jeker, de Kanjel en de Geul en voor de vele kunstmatige waterlopen in het Bosscherveld en Boschpoort. De verschillende natuurgebieden langs de Maas, zoals de Pietersplas, de Kleine Weerd, het Rivierpark Maasvallei en het Boschereiland worden in woord en beeld beschreven. Van de Sint-Pietersberg en de Cannerberg komen niet alleen de bovengrondse delen, waaronder ook de ENCI-groeve, maar ook de onderaardse kalksteengroeven aan bod. Ook de verschillende parken komen uitgebreid ter sprake, natuurlijk het Stadspark, maar ook de

diverse parken in de woonwijken en de parken rondom de verschillende kastelen en landhuizen in de landgoederenzone. Een bijzonder park is de begraafplaats aan de Tongerse weg. De bloemrijke bermen verspreid over de gemeente worden apart besproken in een eigen hoofdstuk. Het boek sluit af met de vestingwerken van de stadsmuren en het Frontenpark waar natuur en cultuurhistorie samenkomen. In 43 kaderteksten worden bijzondere soorten, zoals de Muurhagedis, de Bever en de Fladderiep beschreven, maar ook bijzondere aanpassingen van planten aan het groeien op muren, in het water en in kalkgraslanden. Historische kaders lichten de geschiedenis van Fort Sint Pieter, de watermolens langs de Jeker, Château Neercanne of de geschiedenis van de vesting Maastricht toe. Het boek is rijk geïllustreerd met 1400 afbeeldingen in kleur en zwart-wit. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om zelf een bezoek te brengen aan de beschreven gebieden middels een op kaart ingetekende wandelroute. Deze wandelkaart kan als PDF, evenals de GPX-tracks, vanaf de website <https://nhgl.nl/publicatie/overigen#natuurlijk-limburg> worden gedownload.

Bestelling

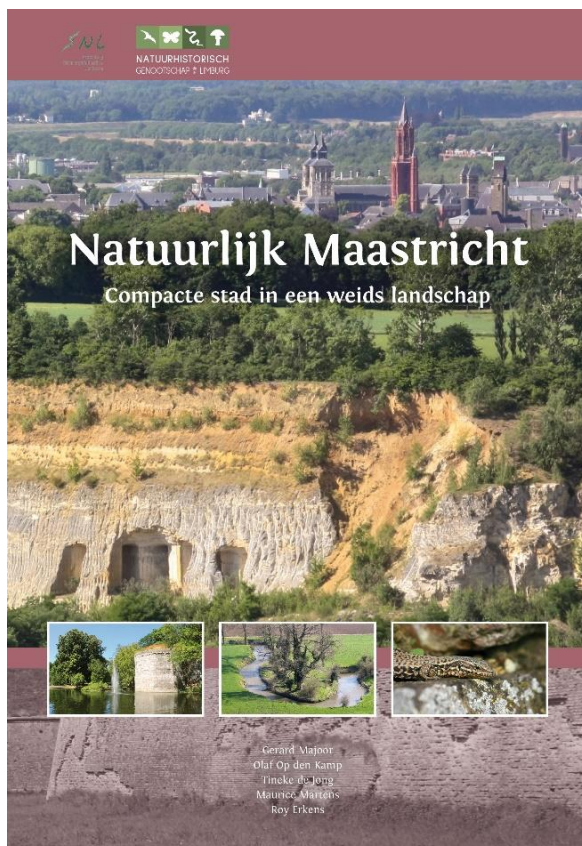
De prijs van het boek is bewust laag gehouden zodat iedereen kennis kan nemen van de Limburgse natuur. Natuurlijk Maastricht kost € 19,50. Indien u interesse heeft in deze uitgave, verzoeken we u dit bedrag over te maken op rekening NL31INGB0000429851 (BIC: INGBNL2A) ten name van het Publicatiebureau Natuurhistorisch Genootschap te Roermond. De boeken kunnen worden afgehaald bij het kantoor van het Natuurhistorisch Genootschap, Kapellerpoort 1 te Roermond (na telefonische afspraak via tel. 0475-386470) of in het Natuurhistorisch Museum, de Bosquetplein 6 te Maastricht. Bij toezending komt hier een bedrag van € 8,25

(buiten Nederland € 10,00) bij. Vermeld bij uw bestelling de titel van de publicatie en daarnaast uw adres, post-code en woonplaats.

Specificaties:

Natuurlijk Maastricht, Compacte stad in een weids landschap. Gerard Majoor, Olaf Op den Kamp, Tineke de Jong, Maurice Martens en Roy Erkens. 590 pagina's, 1400 kleurenfoto's, 17 wandelkaarten, formaat: 16,5 x 24,5 cm, gebonden in een harde cover. ISBN 978-90-74508-34-6.

Na overmaking van het verschuldigde bedrag kan het boek ook, na telefonische afspraak, afgehaald worden bij Margriet Robert, Stationsstraat 188 Elsloo. Tel: 06 49841473. Hier ligt ook een inrijke exemplaar.

Biografie Olaf Op den Kamp

Olaf Op den Kamp(1974) is geboren en getogen in Kerkrade. Als kind al trok hij met zijn ouders en grootouders de natuur in. Eerst dichtbij huis, in de “Broenkoel”, langs de

Worm en in de Anstelvallei. Vanaf zijn achtste verjaardag ging hij regelmatig met zijn oudoom Hein Offermans op stap om vogels te observeren. Bij de eerste excursie was het al meteen raak: vier ijsvogels bij de Cranenwijer. Later liep hij mee met het controleren van de nestkasten in de bossen in en rondom Kerkrade, het ringen van haviken in de Schinveldse bossen en het in kaart brengen van de broedvogelpopulatie in diverse natuurgebieden. Naast de vogels kreeg ook de wilde flora steeds meer zijn aandacht. Zo trok hij het Heuveland in om daar de bossen, de kalkgraslanden en beken te ontdekken. Hierbij leerde hij de Zuid-Limburgse natuur kennen en verdiepte zich steeds meer in de bijzondere planten en dieren die hier voorkomen. Langzaam breidde zijn actieradius zich uit en was hij vaak onderweg in de Duitse Eifel, de Hoge Venen en in Midden-Limburg.

Momenteel is hij, behalve in Limburg, veel in de Eifel op onderzoek, maar ook het Grenspark Maas-Swalm-Nette en diverse natuurgebieden in Belgisch-Limburg hebben zijn warme belangstelling. Niet alleen de flora en fauna, maar ook de geologie en de manier waarop de mens in het verleden met het landschap omging en hetgeen je

daarvan nog kunt zien in het landschap, hebben zijn aandacht.

Hij vindt het leuk om zijn kennis over de natuur met anderen te delen. Daarom organiseert hij regelmatig lezingen, wandelingen en excursies. Dat doet hij o.m. voor IVN Kerkrade, IVN Elsloo, het Natuurhistorisch genootschap in Limburg en NABU Aachen en NABU Düren. Ook bij andere verenigingen en natuurcursussen is hij een welgevraagde spreker en excursieleider. Hij is werkzaam bij het Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, een Limburgse organisatie van vrijwilligers die onderzoek doen naar de flora en fauna in de provincie. Hier vervult hij de functie van bureaumanager en hoofdredacteur van het Natuurhistorisch Maandblad.

Zijn website www.eifelnatur.de bevat veel informatie over de natuur in het gebied tussen Maas en Rijn. Regelmatig schrijft hij artikelen over planten, dieren en natuurgebieden in natuurbladen zoals de Natuurgids en het Natuurhistorisch maandblad.

Van zijn hand verschenen wandelgidsen over Zuid-Limburg, zoals Op zoek naar Das, Maretak en Vliegenorchis (2010) en Langs mijnen en groeven (2012): Ook schreef hij een lange afstand wandeling in de vorm van 28 rondwandelingen langs de Roer; “de Roer van bron tot monding”, 28 rondwandelingen tussen Hoge Venen, Eifel en Roermond”(2013) die ook in het Duits is vertaald. Zijn vierde wandelgids “Natuurparels in Midden-Limburg” (2015) bevat 10 rondwandelingen door de natuur tussen Susteren en de Peel.

In 2018 presenteerde hij 'De Worm van bron tot monding. 11 routes langs het grensriviertje tussen het Aachener Wald en de Roer' die de gehele loop dit

riviertje beschrijft. In 2019 deed hij hetzelfde met 'De Geul van bron tot monding. 10 wandelroutes langs de groene ader van het Zuid-Limburgse heuvelland'. In het boek "Natuurlijk Kerkrade" (2016) beschreef hij de natuurlijke rijkdom van deze gemeente. Ook werkte hij mee aan andere natuurboeken uit de serie streekbeschrijvingen van de Stichting Natuurpublicaties Limburg, namelijk 'Natuurlijk Roermond. Ontdek de groene gemeente Roermond' (2011), 'Natuur voor elkaar in het Grenspark Maas-Swalm-Nette' (2017), 'De Geleenbeek, beleef de natuur in verandering' (2019) en 'Natuurlijk Maastricht. Compacte stad in een weids landschap' (2020).

Deze laatste uitgave was een idee van zijn vrouw Lisa die als ecologe voor CNME Maastricht en regio werkt en in Maastricht allerlei bijzondere gebieden onderzoekt op de aanwezigheid van flora en fauna en tevens de Muurhagedis in het Frontenpark monitort. Het leek haar een leuk idee om de Maastrichtse natuur ook aan een breder publiek te presenteren. Dit resulteerde in een standaardwerk over de Maastrichtse natuur van bijna 600 pagina's.

Sinds anderhalf jaar woont Olaf met zijn gezin in de Eifel, in het dorpje Morsbach nabij Schleiden. Hier zit hij midden in het Nationaal Park Eifel. Zo zijn zowel de bijzondere natuurgebieden van de Eifel als de vertrouwde natuur van Zuid-Limburg binnen handbereik. Hij hoopt in de toekomst weer regelmatig bij IVN Elsloo als spreker en excursieleider te mogen optreden en samen met ons vele mooie gebieden te ontdekken.

De Geleenbeek

beleef de natuur in verandering

Pierre Grooten
Reimier Akkermans
Stef Keulen
Olaf Op den Kamp

Bord dassenpassage

Pierre Reubsaet

Zoals jullie in de vorige Kroetwusj hebben kunnen lezen is het bord van de dassenpassage aan de kanaalbrug weer teruggeplaatst.

Voor Jo Vaessen was het niet hufter-proof genoeg bevestigd en daarom heb ik het samen met Jo weer verwijderd. Jo nam het mee naar huis om nieuwe beugels te maken.

Op 28 november was alles weer klaar en gingen we het bord bevestigen. Theo had op het werk 2 valharnassen te leen gekregen, zodat het bord op een veilige manier bevestigd kon worden. Veiligheid boven alles.

Met Margriet en Remi als verkeersregelaars op de brug, er bleek

meer verkeer dan je denkt, was het karwei na een half uur weer geklaard en zit het nu echt muurvast.

Jo heeft een geweldige constructie gemaakt. Jo en Theo bedankt voor het klaren van deze klus.

Met vereende krachten en veel veiligheidsmaatregelen hangt het bord weer!

Schone Rivieren

Pierre Reubsaet

Ik heb me aangemeld om rivier-afvalonderzoeker te worden bij Schone Rivieren. Je krijgt dan een stuk rivieroever aangewezen waar je meestal 2x per jaar afval verzamelt en dit moet sorteren.

Nog even afwachten wanneer ik hieraan na een online cursus kan beginnen.

Gedeelte uit het laatste verslag van Schone Rivieren:
“Tussen 15 okt en 15 nov zijn 600 vrijwillige afvalonderzoekers van Schone Rivieren op pad geweest om het afvalprobleem op de Nederlandse rivieroever in kaart te brengen.

In totaal noteerden zij ruim 47000 stuks afval, voornamelijk plastic. Drinkverpakkingen blijven de Nederlandse rivieroever teisteren. Bij vier op de vijf metingen werden plastic flesjes gevonden en bij twee derde van de metingen blikjes. De resultaten tonen de urgentie aan van statiegeld op plastic, wat vanaf 1 juli gelukkig een feit is. Nu het statiegeld op blikjes nog.”

Een gevonden “schat”...

Nestkasten voor vogels

Bert Heijnen

Het is nog januari als ik tijdens het wandelen een houtduif zie slepen met takjes en de koolmees hoor roepen. Voelen zij de lente al in de lucht? Echt winteren doet het nog niet. Toch kunnen we al beginnen met het ophangen van nestkasten voor de mezen, voor zover je deze al niet hebt hangen. De nestkastjes ophangen in de nabijheid van het huis is natuurlijk leuk om het gezinsleven van de vogels goed te kunnen volgen. Het is echter niet zeker dat de vogels er inderdaad in gaan broeden. Waarom niet? In tuinentra en soortgelijke zaken worden nestkastjes in allerlei vormen en kleuren te koop aangeboden. Het ene nog mooier dan het andere. Garantie dat de vogels er ook in gaan broeden kan de verkoper ons niet geven. De natuur een beetje helpen kan misschien het gewenste resultaat hebben. Belangrijk is toch de plaats waar het nestkastje hangt. Dat is in elk geval niet langs de bovenkant van een schutting of bij het boeiboord van de garage of schuur, waar de kat haar dagelijkse wandeling maakt. Afgeraden is ook een plaats op een kale, stenen muur waar de hele dag de zon op kan schijnen. Al komt een meesje wel poolshoogte nemen wil dat niet zeggen dat er ook gebroed zal worden. Ideaal is een plaatsje aan een boomstam, vrij van storm, regen of hitte van de zon; 2 meter of hoger is prima. Ook heeft de vogel graag vrij uitzicht en een flink stuk open ruimte vóór het kastje. Als je de invliegopening op het oosten of zuidoosten kunt plaatsen, beschermd tegen felle zon, zal dit uitnodigend werken. Het aanwezig zijn van voldoende voedsel (insecten) en weinig kastjes in de buurt zal ook gewaardeerd worden. Wel . . . véél kijkplezier bij de activiteiten van de vogels.

Winterakoniet (*Eranthis hyemalis*)

Remi Diris

Zoals u weet is onze botanische tuin maar voor goed een half jaar geopend voor het publiek en wel in de 'warmere helft' van het jaar. Aan de ene kant is dat heel goed te begrijpen, in de winter is er nu eenmaal niet zoveel te zien of te beleven in de tuin. Maar goed, de tuin heeft een behoorlijke aantrekkingskracht en ook in de wintermaanden is het fijn er doorheen te struinen, eventjes genieten van de stilte en de rust.

Alhoewel 'niet zoveel te zien'? Valt misschien toch wel mee, kijk maar eens naar onderstaande foto, door de schrijver van dit stukje genomen op een ontzettend koude ochtend op 13 februari (op het moment van de opname was het -8 C):

De botanische tuin (eigenlijk: het arboretum-gedeelte) kent een helling, aan de kant van de parkeerplaats. En daar staat elk jaar in februari een alleraardigst bloemetje vol in bloei, sneeuw of geen sneeuw: de winterakoniet.

De winterakoniet is een plant uit de ranonkelfamilie, net zoals het speenkruid of de boterbloem. Waar die laatste planten veelvuldig in ons landschap voorkomen, geldt dat niet voor deze winterakoniet, integendeel, ze is vrij zeldzaam in onze contreien en komt eigenlijk alleen daar voor waar ze is aangeplant. Van oorsprong komt ze uit het zuiden en oosten van Europa, maar is toch bestand tegen onze winterse omstandigheden.

Het zijn erwt-grote knolletjes die na een paar jaar een mooi tapijtje kunnen maken, als ze maar met rust worden gelaten. Waar het speenkruid vol vitamine C zit, is het niet aan te raden de winterakoniet te nuttigen, alle delen van de plant zijn giftig.

En zo ziet u maar weer: de tuin kent verrassingen, het hele jaar door. Maar enkele van deze verrassingen zijn door omstandigheden enkel bestemd voor de ogen van de vrijwilligers in onze tuin. Gezien het harde werk zijn deze cadeautjes hen van harte gegund.

Waarnemingen

Beverwerkzaamheden

Margriet Roberts

Deze dam ontdekte ik toen ik tussen het spoor en de hemelbeek liep. Het is het werk van de beverfamilie die met behulp van omgeknaagde bomen en takken uit het bosschage langs de beek dit bouwwerk heeft gemaakt. (Zie ook pagina 28)

Sleepspoor van de bever

Kunstwerk van de bever

Remi Diris

Tijdens een wandeling langs de Hemelbeek trof ik diverse recent omgeknaagde bomen aan. De bever gaat daarin heel ver, want zelfs al tamelijk volgroeide beukenbomen waren het slachtoffer geworden van zijn knaagdrift. Het dier beperkt zich duidelijk niet tot enkel het zachte hout van populier of wilg. De boom op deze foto had wel een heel eigenaardige wijze van omvallen: het binnenste bleef gewoonweg staan, was niet afgebroken op het knaagpunt. Met als resultaat dit mooie kunstwerk. (Zie ook pagina 27)

De bever heeft opvallende snijtanden. Foto: Olaf op den Kamp

Nestzwammetjes

Pierre Reubsæet

In december kwam ik tijdens een fietstochtje Elly Bouts van IVN Stein tegen die terugkwam van een wandeling. Ze vertelde me dat ze nestzwammetjes gevonden had op een plek langs het Julianakanaal. Gelukkig had ik toevallig een fototoestel bij me en ik ben er meteen heen gegaan om de zwammetjes vast te leggen.

Het nestzwammetje is een paddenstoel en een echte saprofyt. Hij zet organisch materiaal om in voedingsstoffen en is een echte opruimer.

Zijn vrucht is prachtig om te zien en nog mooier zijn de details die je waarneemt als je dit zwammetje van dichtbij bekijkt. Het vruchtlichaampje is tot 1,5 cm hoog en kan tot 1,3 cm breed worden. Als het zwammetje nog dicht en klein is, heeft het een geel vlokkerig lichaam, daarna wordt het glad en grijs.

Als het openklapt vind je op de bodem zilvergrijze sporenkapsels als eitjes in een nestje. De sporen van 2,5

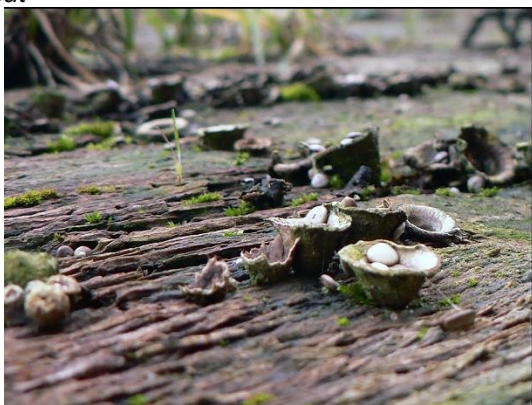
mm. zijn bijna kleurloos en glad. De eitjes zitten d.m.v. een draadje aan de bodem van het bekertje nog aan elkaar vast.

Als het gaat regenen worden ze door de regendruppels die het bekertje opvangt, weg geslingerd naar een plaats waar het eitje de sporen kan verstuiven net zoals bij een stuifzwam.

De vindtijd is van oktober tot laat in de winter. Nestzwammetjes zijn klein en kwetsbaar en ze zijn te vinden op dood hout en in dichte groepen. Ze komen algemeen voor maar zijn erg kwetsbaar. Dus als je er vindt, graag voorzichtig ermee omgaan.

Trilzwanmetjes op hout

Lichtpuntje in donkere dagen

Henk Jacobs

Gezien tijdens een mooie wandeling in de Meinweg, bij Herkenbosch. Het was helaas bewolkt, dus onze aandacht werd getrokken door een fel gekleurde oranje klodder aan een dode tak vlak langs het pad. Nog nooit gezien, en nog wel zo'n opvallende kleur, die moet wel zeldzaam zijn. Maar toen zagen we er nog een paar. Snel een foto gemaakt en bij thuiskomst opgezocht.

Het blijkt de gele trilzwam te zijn, de *Tremella mesenterica*. Zoek maar eens op internet: <https://www.rootsmagazine.nl/paddenstoelen/vlammende-zwammen/>. Ik citeer: Hoe vriendelijk hij er ook uitziet, in feite is de gele trilzwam een parasiet. Hij haalt zijn voedingsstoffen niet uit het dode hout waar hij op vastgeplakt zit, maar uit de zwamvlok van het eikenschorszwammetje, een andere paddenstoel die op dood eikenhout leeft. De gele trilzwam is het gehele jaar door, maar vooral in

voorjaar en late herfst/begin winter, te vinden op takken van loofbomen en struiken.

De gele trilzwam wordt in Europa niet als een eetbare paddenstoel beschouwd, hoewel hij in het Verre Oosten voor consumptie wordt verzameld, maar ook als geneesmiddel bij o.a. longaandoeningen.

De soort is algemeen in België en Nederland. Dus niks zeldzaam, maar je moet 'm wel zien. En ja hoor, daarna hebben we 'm ook gespot in het Elslope bos.

Weer wat geleerd.

Mezen

Bert Heijnen

Februari begon met enkele dagen zacht weer. Je kreeg warempel al een beetje lentegevoel. De vogels waren behoorlijk actief. Mezen lieten zich duidelijk horen. De mannetjes sloven zich dan in de natuur behoorlijk uit voor de mooiste vrouwtjes. Bij pimpelmezen gaat dat blijkbaar niet altijd op. Omdat tegenwoordig bij enige twijfel alles onderzocht moet worden hebben dus onderzoekers pimpelmeesvrouwtjes onaantrekkelijker proberen te maken. Zij smeerden daarvoor crème op de veren. Het UV-licht, dat door de veren normaal gesproken gereflecteerd wordt, werd nu minder waardoor de vrouwtjes minder sexappeal uitstraalden. Wat was daarvan het gevolg? De mannetjes gingen harder werken en brachten méér rupsen aan. Blijkbaar dachten ze dat de lelijke vrouwtjes ziek konden zijn en dan minder goed voor de kleintjes konden zorgen. Dus werkten de mannen extra voor het vullen van de magen van de kroost. Opvallend is daarbij gebleken dat popjes zich juist minder uitsloven als de mannen lelijker worden.

Tekst ontleend aan het blad Vogelvreugd

Foto: Pierre Reubsaet

Impressie: het kasteelpark in de winter

*Uniek: sneeuw op het theehuisje
Foto's: Pierre Reubsaet*

Bevroren poeltje

Jaarprogramma excursiewerkgroep 2021

Alle geplande activiteiten gaan voorsnog niet door i.v.m. de coronacrisis.

Mocht er verandering komen in de situatie, raden wij u aan de website te raadplegen.

Bosanemonen

Magnolia

Foto's: Nel de Geus

Jaarprogramma vogelwerkgroep de Wouw 2021

Op dit ogenblik worden nog geen activiteiten gepland i.v.m. de coronamaatregelen. Wanneer er mogelijkheden zijn zullen deze op de website gepubliceerd worden.

Uiteraard worden de richtlijnen van het RIVM bij alle activiteiten gevolgd.

Fuut

*Ganzen op de Maas
Foto's: Nel de Geus*

Voor het geval dat...

Provinciaal milieuklacht nummer
(dag en nacht bereikbaar) 043-3617070

Stichting Klachtentelefoon Luchtverkeer
Zuid-Limburg
Bel bij overlast vliegtuiglawaai
M.A.A. en AWAC's 043-3652020
Bereikbaar ma t/m vrij 9.00-14.00 uur.
Buiten deze tijden inspreken op
antwoordapparaat (zelfde telefoonnummer)

Dierenambulances

Dierenambulance Zuidwest Limburg	0900-4433224
Dierenambulance Geleen e.o.	0900-7009000
Dierenambulance centraal Limburg	0900-7009000
Dassenwerkgroep Zuid-Limburg	045-5443738

Bij de Belgische burens komt het Natuurhulpcentrum in actie als er dieren in nood zijn.

Dit centrum is gelegen aan de Industrieweg zuid nr. 2051 te 3660 Opglabbeek.

Tel. + 32 (0) 89 / 85 49 06

e-mail: info@natuurhulpcentrum.be

website: www.natuurhulpcentrum.be

De Groene Brigade: tel. 043 – 3 61 70 70

Voor Limburg zuid (Heuvelland) zijn de heren Huub Vink, Gerrit Lenting en Miel Lemaire.

Meldingen kunnen óók worden doorgegeven via e-mail:

groenebrigade@prvlimburg.nl

IVN gebouw 046 – 4234826

De Maas buiten haar oevers getreden

De Maas heeft weer een stuk grond weggeslagen.
Hopeijk blijft deze toren staan!

Vogeluitkijpunt Meers

Foto: Nel de Geus

